

Η επίλυση της διαφοράς για την ΑΟΖ με την Τουρκία Βασίλης Μούτσογλου Πρέσβης ε.π., Συγγραφέας

Σύμφωνα με την Σύμβαση των Η.Ε. για το Δίκαιο της Θάλασσας, UNCLOS, Άρθρο 121, τα νησιά που μπορούν να συντηρήσουν ζωή έχουν τα ίδια δικαιώματα σε υφαλοκρηπίδα – Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (Η οικονομική εκμετάλλευση της στήλης ύδατος πάνω από την υφαλοκρηπίδα) με τις ηπειρωτικές ακτές. Η Σύμβαση δεν προβλέπει βαθμούς επήρειας, τα νησιά είτε έχουν πλήρη είτε δεν έχουν καθόλου υφαλοκρηπίδα και ΑΟΖ, ανάλογα με το αν μπορούν ή όχι να συντηρήσουν ζωή (sustain human habitation or economic life of their own). Αυτό είναι το μοναδικό κριτήριο, ανεξαρτήτως του μεγέθους των νησιών.

Η οριοθέτηση της ΑΟΖ γίνεται με συμφωνία των δυο μερών εφόσον οι δυο ακτές κείνται η μια απέναντι ή δίπλα από την άλλη, και η συμφωνία αυτή αποτελεί (και σε σχέση και με την συμφωνία Τουρκίας – Λιβύης, άσχετα αν στην πραγματικότητα δεν κείται η μια απέναντι στην άλλη) Διεθνές Δίκαιο το οποίο δεσμεύει όμως, μόνο τα συμβαλλόμενα κράτη (Σύμβαση για το Δίκαιο των Συνθηκών Άρθρο 34) και όσες τρίτες χώρες συμφωνήσουν εγγράφως ότι δεσμεύονται (Άρθρο 35).

Σε περίπτωση που τα δυο κράτη δεν μπορούν να συμφωνήσουν μεταξύ τους, μπορούν να παραπέμψουν τη διαφορά στο Διεθνές Δικαστήριο. Σύμφωνα με το Άρθρο 38.2 του καταστατικού του, το Δικαστήριο μπορεί «να κρίνει μια υπόθεση «ex aequo et bono (με ευθυδικία), αν οι διάδικοι συμφωνούν σε αυτό». Εφόσον λοιπόν υπάρχει συμφωνία των διαδίκων στο συνυποσχετικό, το Δικαστήριο μπορεί να αποφασίζει περί μειωμένης επήρειας των νησιών.

Επομένως, αναφορικά με την Τουρκία, ενδεχόμενη παραπομπή του θέματος στο ΔΔ, πέραν της διεύρυνσης της θεματολογίας (που πάντως δεν περιλαμβάνει όλους τους υπερβολικούς κινδύνους που αναφέρονται στην δημόσια συζήτηση) συνεπάγεται και την αποδοχή της ρήτρας της equity – ευθυδικίας, που είναι όρος sine qua non για την Τουρκία, αλλά επιζήμιος για την Ελλάδα. Αν οπωσδήποτε θα πρέπει το θέμα να παραπεμφθεί στο Δικαστήριο, μια προσέγγιση θα ήταν, η Ελλάδα να παραιτηθεί κατά την διαπραγμάτευση για το συνυποσχετικό, εξ αρχής, της αυστηρής επιβολής της Σύμβασης σε ορισμένες ακραίες περιπτώσεις (όπου η επιβολή των όρων της σύμβασης δεν θα γινόταν ούτως ή άλλως δεκτή), και να επιμείνει στην κατά γράμμα εφαρμογή της Σύμβασης στα λοιπά θέματα στο Αιγαίο και το Λιβυκό. Ειδάλλως θα πρόκειται για κατάσταση Catch 22: Η Τουρκία δεν συμφωνεί σε προσφυγή στο δικαστήριο χωρίς την ρήτρα της ευθυδικίας και η Ελλάδα θα ζημιωθεί εφόσον συμφωνήσει σε αυτή.

Τέλος, δεδομένου ότι το Αιγαίο θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ημίκλειστη θάλασσα υπό την έννοια του άρθρου 122 της Σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας, τα συνορεύοντα κράτη θα πρέπει να συνεργάζονται κατά την άσκηση των δικαιωμάτων τους που προκύπτουν από την εν λόγω Σύμβαση. κατ' εφαρμογή του άρθρου 123 της ίδιας σύμβασης. Επομένως, όλες οι πλευρές θα πρέπει να αντιληφθούν ότι η μόνη νόμιμη και επομένως βιώσιμη λύση είναι η ειρηνική, είτε μέσω διαπραγματεύσεων είτε μέσω του Διεθνούς Δικαστηρίου.